Шарҳи вазъи низоми суғуртаи амонату пасандозҳо

СЕМОҲАИ СЕЮМИ СОЛИ 2023

ХАЗИНАИ СУҒУРТАИ АМОНАТУ ПАСАНДОЗҲОИ ТОҶИКИСТОН

Шарҳи вазъи низоми суғуртаи амонату пасандозҳо
дар семоҳаи сеюми соли 2023

Хазинаи суғуртаи амонату пасандозҳои Тоҷикистон (минбаъд Хазина) фаъолияти худро дар семоҳаи сеюми соли 2023 бахри ҳимояи ҳуқуқу манфиатҳои қонунии пасандоздорон бо роҳи таъмини пардохти ҷубронпулии суғурта ба пасандоздорон ва таҳкими боварии аҳолӣ ба низоми бонкии кишвар амалӣ намуд.

Иштироки ташкилотҳои қарзӣ дар низоми суғуртаи амонату пасандозҳо. Ба ҳолати 30 сентябри соли 2023 дар Феҳристи ташкилотҳои қарзӣ – узви низоми суғуртаи амонату пасандозҳо 32 адад ташкилоти қарзӣ шомил мебошад, ки аз он 12 ададро бонкҳо, 19 ададро ташкилотҳои амонатии қарзии хурд (ТАҚХ) ва 1 ададро ташкилотҳои қарзии ғайрибонкӣ (ТҚҒ) ташкил медиҳанд.

Ташкилотҳои қарзии узви низоми суғуртаи амонату пасандозҳо (адад)

Номгӯи ташкилоти қарзӣ	30.06.2023	30.09.2023	Фарқият (+/-)
Бонкҳо	12	12	0
Ташкилотҳои амонатии қарзии хурд (ТАҚХ)	18	19	+1
Ташкилотҳои қарзии ғайрибонкӣ (ТҚҒ)	1	1	0
Ҳамагӣ	**31**	**32**	**+1**

Дар давраи баррасишаванда як адад ташкилоти амонатии қарзии хурди ҶДММ ТАҚХ "Баракат Молия" дар асоси қарори Раёсати Бонки миллии Тоҷикистон дар бораи додани иҷозатнома барои фаъолияти бонкӣ, таъсис ёфта. Вобаста ба ин, мутобиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи суғуртаи амонату пасандозҳо" аз ҷониби Хазина ба ҶДММ ТАҚХ "Баракат Молия" Тасдиқнома дар бораи узвият таҳти №069 аз санаи 19 сентябри соли 2023 дода шуд ва ташкилоти мазкур ба Феҳристи ташкилотҳои қарзии аъзои низоми суғуртаи амонату пасандозҳо дохил карда шуд.

Пасандозҳои суғурташудаи ташкилотҳои қарзӣ ва сохтори он. Дар семоҳаи сеюми соли ҷорӣ раванди афзоиши устувори ҳаҷми пасандозҳои суғурташуда идома ёфт. Аз ҷумла, бо назардошти мавриди амал қарор

гирифтани Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи суғуртаи амонату пасандозҳо” ва васеъ гардидани доираи объектҳои ҳатмии суғурта, аз ҷумла дар қатори пасандозҳои шахсони воқеӣ бо суғурта фаро гирифта шудани суратҳисобҳои амонатию пасандозии соҳибкорони инфиродӣ, шахсони ҳуқуқии субъекти соҳибкории хурд ва ташкилотҳои ғайритиҷоратӣ, ин боиси афзоиши ҳаҷми пасандозҳои суғурташуда ва дигар нишондиҳандаҳои низоми суғуртаи амонату пасандозҳо гардид.

Ба ҳолати 30 сентябри соли 2023 тибқи ҳисоботҳои ташкилотҳои қарзӣ ҳаҷми умумии пасандозҳои суғурташуда 7 400,7 млн. сомониро ташкил дода, нисбат ба семоҳаи дуюми соли ҷорӣ 15,1 фоиз афзуд. Дар сохтори пасандозҳои суғурташуда ҳиссаи пасандозҳо бо пули миллӣ 54,1 фоиз ва бо асъори хориҷӣ 45,9 фоизро ташкил дод.

Шумораи пасандоздорони суғурташуда бошад 1,9 млн. нафарро ташкил дод, ки ин дар муқоиса ба семоҳаи қаблӣ ба андозаи 10,6 фоиз зиёд мебошад.

Раванди мазкур дар баробари тағйиру иловаҳо ба қонуни болозикр, асосан бо омилҳои вазъи муътадили макроиқтисодӣ, фаъолияти босуботи низоми бонкӣ ва тадриҷан баланд гардидани эътимоди аҳолӣ ба он, татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи авф бинобар қонунигардонии дороиҳо ва маблағҳои шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон”, инчунин афзоиши ҷолибнокӣ ва фоизҳои миёнавазни пасандозҳои мухлатнок алоқаманд буд.

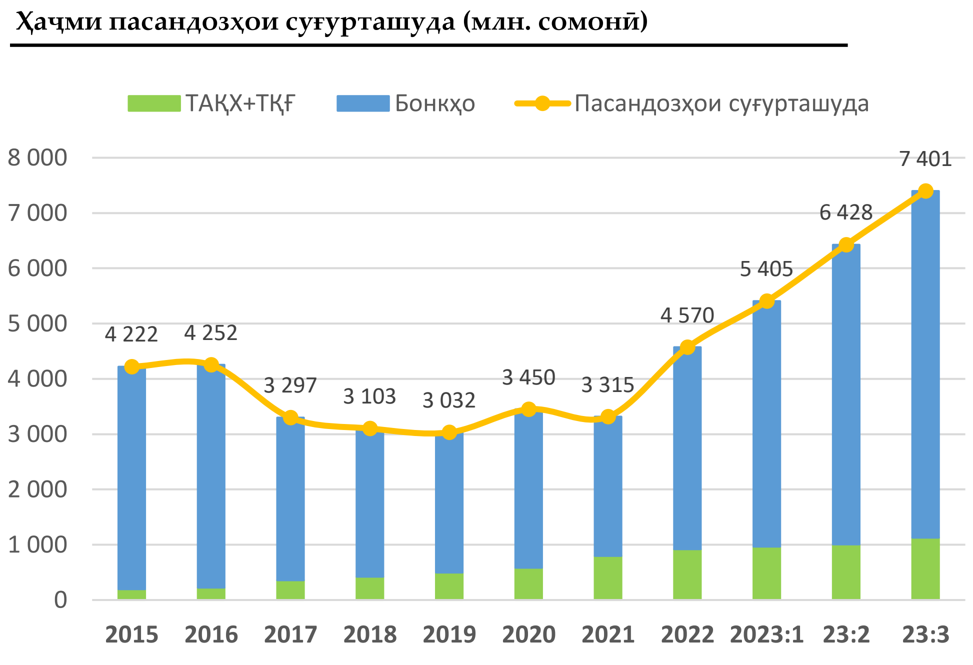

Шумораи пасандоздорони суғурташуда (ҳаз. нафар)

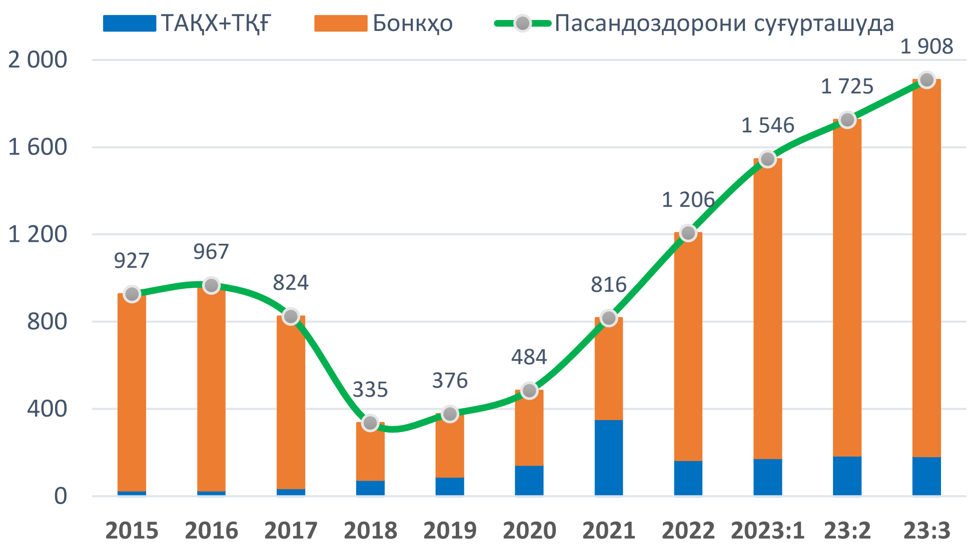

Сохтори асъории пасандозҳои суғурташуда (бо фоиз)

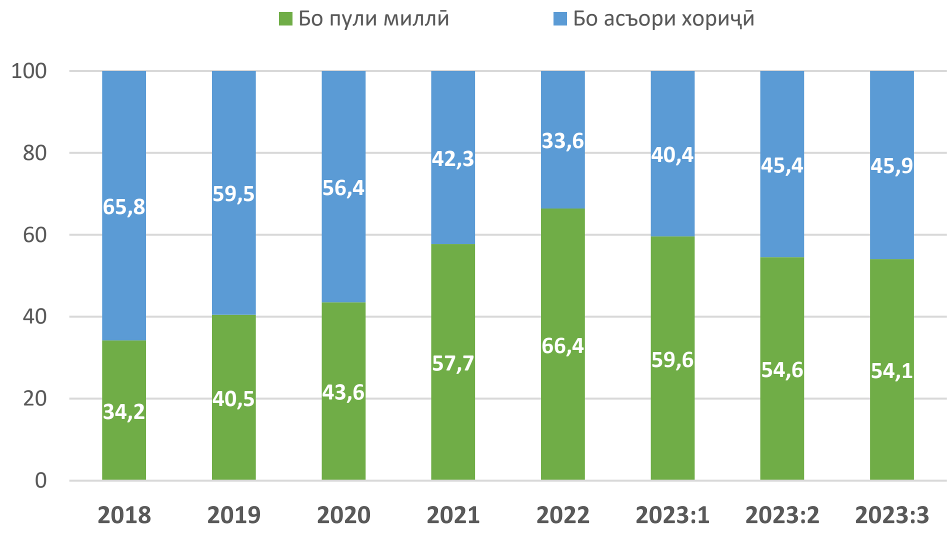

Таҳлили сохтори пасандозҳои суғурташуда нишон медиҳад, ки аз шумораи умумии пасандоздорон маблағи 98,5 фоизи онҳо дар доираи маблағи ҷубронпулӣ пурра фаро гирифта шуда, 1,5 фоизи боқимондаи пасандоздорон, ки маблағи пасандозҳояшон аз андозаи ҷубронпулӣ зиёд аст, қисман фаро гирифта шудаанд.

Дар доираи маблағи ҷубронпулӣ пурра фаро гирифта шудани 98,5 фоизи пасандоздорон нишондиҳандаи баланд буда, аз он гувоҳӣ медиҳад, ки аксари пасандоздорони суғурташуда аз ҷониби Хазина пурра ҳимоя карда шудаанд.

Ҳиссаи пасандоздорони пурра суғурташуда (бо фоиз)

Вобаста ба афзоиши назарраси ҳаҷми пасандозҳои суғурташуда ва суратҳисобҳои амонату пасандозӣ, ҳаҷми умумии уҳдадориҳои суғуртавии Хазина аз рӯи пасандозҳои суғурташуда низ дар семоҳаи сеюми сол нисбатан зиёд гардид. Аз ҷумла, ба санаи 30 сентябри соли 2023 уҳдадориҳои умумии суғуртавии Хазина маблағи 2 801,6 млн. сомониро ташкил дод, ки ин нисбат ба семоҳаи қаблӣ 12,6 фоиз ва ҳамин давраи соли гузашта 36,3 фоиз зиёд мебошад.

Уҳдадории суғуртавии Хазина ва афзоиши он (млн. сомонӣ ва бо фоиз)

Ҳолатҳои суғуртавӣ дар ташкилотҳои қарзии узви Хазина ва пардохти ҷубронпулӣ ба пасандоздорони суғурташуда. Дар семоҳаи сеюми соли 2023 дар як ташкилотҳои қарзии узви Хазина - ҶДММ ТАҚХ "Тамвил" расмиёти барҳамдиҳии маҷбурӣ (қарори Раёсати БМТ аз 23 июни соли 2023, №67) оғоз гардида, дар он ҳолати суғуртавӣ ба вуқуъ омад. Бояд қайд намуд, ки тибқи Феҳристи пасандоздорони ташкилоти барҳамдодашудаи ҶДММ ТАҚХ "Тамвил" уҳдадории Хазина аз рӯи пардохти ҷубронпулии суғурта танҳо дар назди як нафар пасандоздори суғурташудаи он ба вуҷуд омад. Дар навбати худ, аз ҷониби мудири махсус ба таври расмӣ ба Хазина оиди пурра ба зимма гирифтани уҳдадории мазкур дархост карда шуда, мудири махсуси ҶДММ ТАҚХ "Тамвил" маблағи уҳдадориро дар назди як нафар пасандоздори суғурташуда пардохт намуд.

Ҳолатҳои суғуртавӣ дар ташкилотҳои қарзии аъзои Хазина

Ташкилоти қарзии барҳамхӯрда	**Ба ҳолати 31.12.2022**	**Ба ҳолати 30.09.2023**	**Фарқият (+/-)**
Бонкҳо	6	6	0
ТАҚХ	12	13	1
Ҳамагӣ	**18**	**19**	**1**

Дар давраи баррасишаванда пасандоздорон ва намояндагони бонкҳои барҳамдодашудаи ҶСК "Агроинвестбонк" ва ҶСК "Тоҷиксодиротбонк" оид ба тамдиди мӯҳлати гирифтани маблағи ҷубронпулии суғуртавӣ дар асоси Қонун бо ариза ба Хазина муроҷиат кардаанд, ки аз тарафи Хазина ба 14 нафар пасандоздорони бонкҳои мазкур ба маблағи 203,1 ҳаз. сомонӣ ҷубронпулии суғуртавӣ пардохт карда шуд. Аз санаи 1 июли соли 2022, яъне аз давраи анҷоми мӯҳлати яксолаи пардохти ҷубронпулӣ то инҷониб аз тарафи Хазина ба 80 нафар пасандоздорони бонкҳои мазкур ба маблағи 1 269,4 ҳаз. сомонӣ ҷубронпулии суғуртавӣ пардохт карда шуд.

Дар маҷмуъ, аз соли 2016 то санаи 31.09.2023 Хазина ба пасандоздорони суғурташудаи 18 ташкилоти қарзии барҳамхӯрда ба маблағи 211,9 млн. сомонӣ ҷубронпулӣ пардохт намудааст (аз ҷумла, ба пасандоздорони ҶСК "Агроинвестбонк" – 133,36 млн. сомонӣ ва ҶСК "Тоҷиксодиротбонк – 55,15 млн. сомонӣ).

Нишондиҳандаҳои молиявии Хазина. Дар давраи баррасишаванда вобаста ба иҷрои вазифаҳои қонунии худ дар самти ҳимоя ва ҳифзи ҳуқуқҳои қонунии пасандоздорон, раванди мунтазам афзоиши дороиҳои Хазина идома ёфт. Ба ҳолати 30 сентябри соли 2023 дороиҳои Хазина маблағи 193,1 млн. сомониро ташкил дод, ки он нисбат ба ҳамин давраи соли қаблӣ 27,1 фоиз зиёд мебошад.

Афзоиши дороиҳои Хазина асосан аз ҳисоби пардохтҳои тақвимии ташкилотҳои қарзии аъзои Хазина дар натиҷаи зиёд шудани ҳаҷми пасандозҳои суғурташудаи ташкилотҳои қарзӣ вобастагӣ дошт. Аз ҷумла, пардохтҳои тақвимии ташкилотҳои қарзӣ ба Хазина дар семоҳаи сеюм маблағи 14,4 млн. сомониро ташкил дод, ки он нисбат ба давраи ҳисоботии қаблӣ 22,4 фоиз зиёд мебошад.

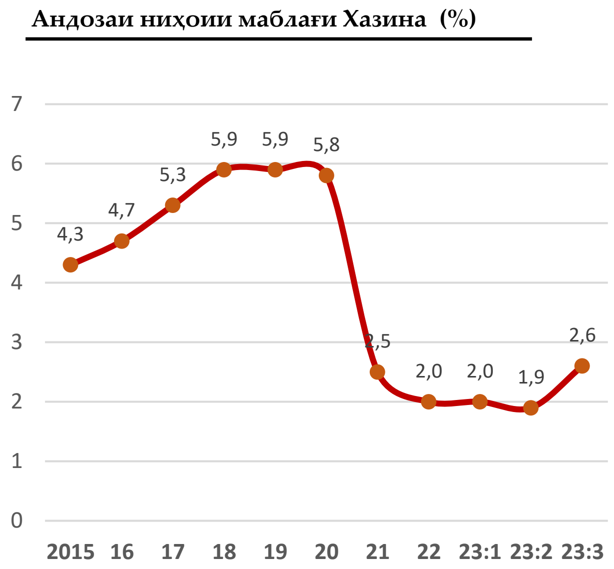

Яке аз манбаҳои дигари ташаккули дороиҳои Хазина даромад аз фаъолияти сармоягузорӣ ба ҳисоб рафта, дар шароити имкониятҳои мавҷудаи бозори коғазҳои қиматнок, Хазина дар давраи баррасишаванда маблағҳои озоди худро танҳо ба коғазҳои қиматноки давлатӣ бо меъёри фоизи нисбатан пасттарин сармоягузорӣ намуд. Аз ҷумла, Хазина аз аввали сол дар 6 музоядаи Векселҳои давлатии хазинадории Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон бо фоизи даромаднокии 0,99 фоизи солона ғолиб омад, ки даромади Хазина аз ҳисоби коғазҳои қиматноки мазкур 833,9 ҳаз. сомониро ташкил дод.

Такмили қонунгузорӣ ва санадҳои меъёрии Хазина. Бояд қайд намуд, ки дар давраи ҳисоботӣ ислоҳоти калидӣ, ки ба рушди фаъолияти низоми суғуртаи амонату пасандозҳо равона гардид, мавриди амал қарор гирифтани

лоиҳаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Оид ба ворид намудани тағйиру иловаҳо ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи суғуртаи пасандозҳои шахсони воқеӣ” мебошад.

Мутобиқи тағйиру иловаҳои воридгардида доираи объектҳои ҳатмии суғурта васеъ шуда, номи қонуни амалкунанда дар таҳрири нав – «Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи суғуртаи амонату пасандозҳо» ва Хазина ҳамчун “Хазинаи суғуртаи амонату пасандозҳои Тоҷикистон” муайян карда шуд.

Илова бар ин, андозаи ҷубронпулӣ барои амонату пасандозҳои суғурташуда бо пули миллӣ ва асъори хориҷӣ зиёд карда шуда, он новобаста аз намуди асъор дар як андозаи муайян - на бештар аз 35 000 сомонӣ муқаррар карда шуд.

Афзоиши андозаи ҷубронпулии суғурта (ҳаз. сомонӣ)

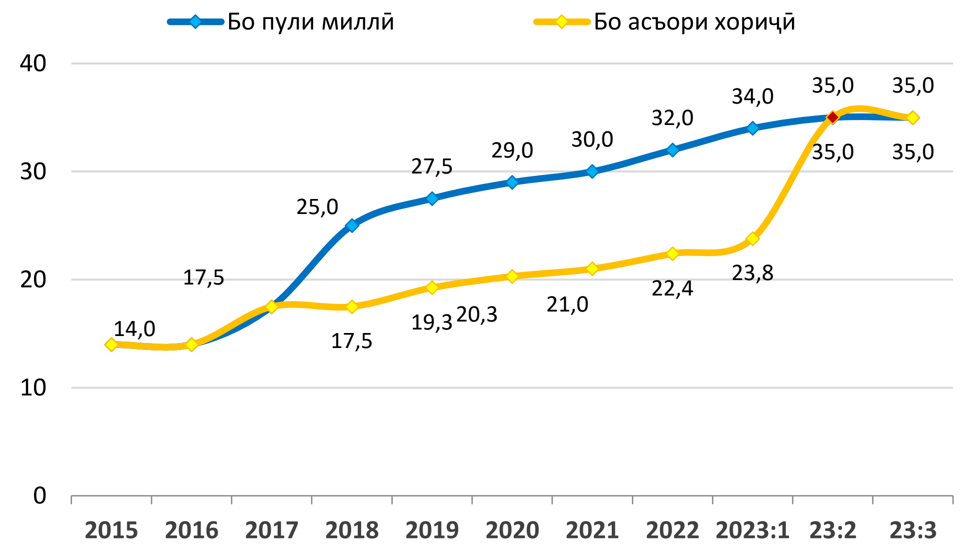

Бо қабули Қонуни мазкур фаъолияти Хазина ҷанбаҳои хуби таҷрибаи байналмилалиро фаро гирифта, дастгирии молиявии пасандоздорон ҳангоми барҳамдиҳии маҷбурии ташкилотҳои қарзӣ бо афзудани ҷуброни суғурта беҳтар ва самарабахш гардида, ҷиҳати баланд гардидани боварӣ ва афзоиши амонату пасандозҳо дар низоми бонкӣ мусоидат менамояд.

Вобаста ба ин, Хазина маҷмӯи чорабиниҳоро ҷиҳати ворид намудани тағйиру иловаҳо ва такмил додани тамоми санадҳои меъёри худ ва раванди корҳои фаҳмондадиҳиро андешид.

Фаъолияти ташвиқот ва робита бо ҷомеа. Таблиғот ва ташвиқоти аҳолӣ оид ба моҳият ва нақши низоми суғуртаи амонату пасандозҳо ва ба ин

васила таҳкими боварии аҳолӣ ба низоми бонкӣ яке аз вазифаҳои асосии Хазина ба ҳисоб меравад.

Дар давоми давраи баррасишаванд баҳри баланд бардоштани сатҳи огоҳии аҳолӣ оид ба низоми суғуртаи амонату пасандозҳо маводҳои таблиғотӣ (аз қабили, буклетҳо ва нишони худчаспи Хазина), инчунин эълону хабарҳо дар телевизион ("Телевизиони Тоҷикистон" ва "Ҷаҳоннамо"), радио ("Имрӯз") ва нашрияҳои чопӣ ("Азия-плюс") таҳия гардида, паҳн ва интишор карда шуданд. Ғайр аз ин, дар сомонаи расмии Хазина (www.idif.tj) ва шабакаҳои иҷтимоӣ (фейсбук, телеграм) маводҳои иттилоотию таҳлилӣ, эълонҳо ва ахборотҳо мунтазам нашр карда шуданд.